VOLUME 3 / ISSUE 2 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

KTZM QOʻLLANILADIGAN OBYEKTLARDAGI AVARIYADA KIMYOVIY HOLATNI BAHOLASH.

Muradov Sirojiddin

Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institute,

"Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi" kafedrasi stajyor-oʻqituvchisi.

sirojiddin muradov 0@gmail.com

https://orcid.org/0009-0001-4270-8600

https://doi.org/10.5281/zenodo.10701651

Annotatsiya. Ushbu maqolada, kimyoviy holatni baholash, taxlil qilish usllari hamda sano'at obektlarida REM, (KTZM)ni aniqlash, kimyoviy holatni baholashda havoning turg'unlik darajasi belgilari haqida muallifning nazariy, ummumlashtiruvchi fikrlari keltirilgan. Maqola mehnat muhoazasi va texnika xavfsizligi yunalishlari talablari, mehnat muhofazasi va xavfsizlik mutaxassislari hamda keng izlanuvchilar uchun muljallangan.

Kalit soʻzlar va iboralar: "Kimyoviy holat, kimyoviy holatni baholash, xavfsizlik, KTZM, izotermiya, konveksiya, sanoat korxonalari, agressiv moddalar".

ASSESSMENT OF THE CHEMICAL SITUATION IN AN ACCIDENT IN FACILITIES USING KTZM.

Abstract. In this article, the author's theoretical and general opinions are presented about methods of chemical state assessment, analysis, determination of REM, (KTZM) in industrial objects, signs of air stagnation level in chemical state assessment. The article is intended for the requirements of labor protection and technical safety directions, labor protection and safety specialists, and general readers.

Key words and phrases: "Chemical state, assessment of chemical state, safety, KTZM, isotherm, convection, industrial enterprises, aggressive substances."

ОЦЕНКА ХИМИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ ПРИ АВАРИИ НА ОБЪЕКТАХ, ИСПОЛЬЗУЮЩИХ КТЗМ.

Аннотация. В статье изложены теоретические и общие мысли автора об оценке химического состояния, методах анализа, определении РЗМ (КТЗМ) на промышленных объектах, признаках уровня застоя воздуха при оценке химического состояния. Статья предназначена для требований направлений охраны труда и технической безопасности, специалистов по охране труда и технике безопасности, а также широкого круга читателей.

Ключевые слова и фразы: «Химическое состояние, оценка химического состояния, безопасность, КТЗМ, изотерма, конвекция, промышленные предприятия, агрессивные вещества».

Kirish. Kimyoviy holat deb- dushman tomonidan kimyoviy qurollar ishlatilganda, yoki kimyoviy obyektlarda halokat yuz berganda atrof-muhitga kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalar (KTZM) tarqalganligi natijasida hosil boʻlgan sharoitga aytiladi.

Kimyoviy holatni baholash deganda – kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalarni odamlarga, hayvonlarga, suv va boshqa obyektlarga ta'sir etish darajasini aniqlash hamda kimyoviy hujum

VOLUME 3 / ISSUE 2 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

yoki ishlab chiqarish tarmoqlaridagi falokat oqibatlarini tugatish uchun eng maqbul uslubni tanlash tushuniladi.

Tadqiqot metodlari. Tadqiqot jarayonida ilmiy va oʻquv-uslubiy adabiyotlar tahlili, pedagogik-tarixiy kuzatuv, umumlashtirish, metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqot natijalari va muhokamalar. KTZM ishlatiladigan obyektlardagi avariyada kimyoviy holatni baholash, fuqarolarni zaharlanish o'choqlarida bo'lishlari mumkin bo'lgan holda, ularni himoyalanishini tashkil etish maqsadida o'tkaziladi.

Kimyoviy holatni baxolashda bashorat usuli boʻyicha zaxarlangan xavoning tarqalishi uchun qulay bʻlgan sharoitda (inversiya, shamol tezligi 1m|s. da) ob'ektdagi barcha KTZM zaxiralarining tashqariga chiqib ketishi (tukilish) okibatlarini oʻrganish orkali aniqlanadi.

KTZM saqlanadigan zaxirasining falokatini baxolash, xaqiqatda sodir boʻlgan vaziyatda utkaziladi. Bunda zaxarli moddalarning aniq miqdori va ob xavo sharoitlari xisobga olinadi.

SHunga xam axamiyat berish lozimki, qaynash xarorati 20°S dan past boʻlgan zaxarli moddalarni (masalan, fozgen, vodorod ftorid va shunga uxshashlar) toʻkilishi bilan juda oz vaqt mobaynida bugʻlanib ketadi va bugʻlangan zaxarli modda miqdori, uning tukilgan suyuk miqdoriga teng bʻladi. Agar qaynash harorati 20°S dan yuqori boʻlgan (uglerod (IV) sulfid, sinil kislotasi va boshqalar) va qaynamaydigan zaxarli suyukliklar (ammiak, xlor, oleum va xokazolar) usha obʻekt hududi boʻylab tarqaladi va xavoning yer ustki qatlamini zaharlaydi.

KTZM boʻlgan joylardagi kimyoviy xolatni baxolashda, kimyoviy zaxarlangan hudud oʻlchamini, kimyoviy shikastlanish uchogʻini, zaxarli havoning hududga yetib kelish va shikastlash vaqtini xamda kimyoviy shikastlanish uchoqlarida fuqarolarni talafotlanish extimollari koʻzda tutiladi.

Shunga ham ahamiyat berish lozimki, qaynash harorati 20° S dan past bo'lgan zaharli moddalarni (masalan, fozgen, vodorod ftorid va shunga o'xshashlar) to'kilishi bilan juda oz vaqt mobaynida bug'lanib ketadi va bug'langan zaharli modda miqdori, uning to'kilgan suyuq miqdoriga teng bo'ladi. Agar qaynash harorati 20° S dan yuqori bo'lgan (uglyerod (IV) sul'fid, sinil kislotasi va boshqalar) va qaynamaydigan zaharli suyuqliklar (ammiak, xlor, oleum va h.k.) o'sha obyekt hududi bo'ylab tarqaladi va havoning yer ustki qatlamini zaharlaydi.

KTZM bo'lgan joylardagi kimyoviy holatni baholashda, kimyoviy zaharlangan hududni o'lchami, kimyoviy shikastlanish o'chog'i, zaharli havoni hududga etib kelish vaqti, shikastlash vaqti hamda kimyoviy shikastlanish o'choqlarida fuqarolarni talofatlanish ehtimollari ko'zda tutiladi.

Ochiq joyda KTZM bilan zaharlangan havoning tarqalish chuqurligi (KTZM idishi himoyalanmagan, Shamol tezligi 1m/s, izotermiya)*

1-jadval

KTZM nomi	Idishdagi KTZM miqdori (obyektda), (Tona)							
	5	10	25	50	75	100		
Xlor, fozgen	4,6	7	11,5	16	19	21		
Ammiak	0,7	0,9	1,3	1,9	2,4	3		
Oltingugurt (II) oksid	0,8	0,9	1,4	2	2,5	3,5		
Vodorod sulfid	1,1	1,5	2,5	4	5	8,8		

VOLUME 3 / ISSUE 2 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

* Izoh: inversiyada havo qatlamining tarqalish chuqurligi taxminan 5 barobar katta, konveksiyada esa izotermiyaga nisbatan 5 marta kichik bo'ladi.

Havoning vertikal turg'unlik darajasini shamol tezligiga bog'liqligi (holatlar uchun to'g'rilovchi koeffitsient).

2-jadval

Havoning vertikal	Shamol tezligi, m/s						
turgʻunlik darajasi	1	1 2 3 4 5					
Inversiya	1	0,6	0,45	0,38	-	-	
Izotermiya	1	0,71	0,55	0,5	0,45	0,41	
Konveksiya	1	0,7	0,62	0,55	-	-	

Ba'zi KTZM larning parchalanish vaqti (Shamol tezligi – 1m/s)*

3-jadval

KTZM nomi	Saqlanish turi				
	Himoyalanmagan	Himoyalangan			
Xlor	1,3	22			
Fozgen	1,4	23			
Ammiak	1,2	20			
Oltingugurt (IV) oksid	1,3	20			
Vodorod sulfid	1	19			

^{*}Izoh. SHamol tezligi 1 m/s.dan yuqori bo'lganda quyidagi to'g'rilovchi koeffitsientlardan foydalaniladi:

4-jadval

Shamol tezligi m/s	1	2	3	4	5	6
To'g'rilovchi koeffitsient	1	0,7	0,55	0,43	0,37	0,32

Ilova: Shamol tezligi 1m/s dan yuqori boʻlganda quyidagi toʻgʻrilovchi koeffitsientlar olinadi:

KTZM ta'siridagi shikastlanish chogʻida fuqarolarning talofotlanish soni, foiz * Odamlarning joylashgan sharoiti fuqarolarning gazniqob bilan ta'minlanganligi, foiz

5-jadval

Odamlarning joylashgan Sharoiti	Fuqarolarning gazniqob bilan ta'minlanganligi, foiz								
	0	20	30	40	50	60	70	80	90
Ochiq joyda	90-100	75	65	58	50	40	35	25	18
InShootlarda, oddiy boshpanada	50	40	35	30	27	22	18	14	9

^{*}Izoh: shikastlanish chog'ida odamlarning taxminiy talafotlanish darajasi (foiz): yengil darajada shikastlanish-25; O'rtacha va og'ir darajada-40; O'lim bilan yakunlanadigan holatda-35.

VOLUME 3 / ISSUE 2 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

6-jadval

Shamol	Inve	rsiya	Izote	rmiya	Konveksiya		
tezligi	R<10km	R>10km	R<10km	R>10km	R<10km	R>10km	
1m/s	2	2.2	1.5	2	1.5	1.8	
2m/s	4	4.7	3	4	3	3.5	
3m/s	6	7	4.5	6	4.5	5	
4m/s	-	-	6	8	-	-	
5m/s	-	-	7.5	10	-	-	
6m/s	-	-	9	12	-	-	

Ilova: Zaxarli xavoning urtacha tezligi.

Xulosa. Kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalar bilan ishlaydigan sanoat tarmoqlarida nafaqat avariya oqibatidan fuqarolarga qavf-xatar keltirishi mumkin, balki shu tarmoqlardan chiqindi maqsulotlar xam (atmosferaga yoki suv qavzalariga chiqarib yuborilishi) atrof muqitni va tabiatni ifloslantirishi oqibatida insonlar qayotiga jiddiy xavf soladi. Bu borada ayniqsa, metallurgiya, kimyo, biotexnologiya, rezina-texnika, neftni qayta ishlovchi va boshqa sanoat tarmoqlarining salbiy ta'siri juda kattadir. Respublikamizdagi ayrim sanoati rivojlangan ayrim shaharlarda, jumladan, Samarqand, Farqona, Andijon, Qo'qon, Angren, Olmaliq, Chirchiq, Navoiy va boshqa shaxarlarda havoning ifloslanish darajasi me'yoridan 1,5-2 marta xatto ayrim joylarda 3-6 marta ortiq.

REFERENCES

- 1. Xidirova Dildora, Muradov Sirojiddin. Oʻzbekiston respublikasi hududida seysmoaktiv hududlar va zilzilaning xavfliligi//Innovative Development in Educational Activities. 2024. 167-172
- 2. Muradov S. ∋CONOMIC ANALYSIS OF PROFITS IN THE FIELD OF LABOR PROTECTION //Modern Science and Research. 2024. T. 3. № 1. C. 1239-1245.
- 3. Mypaдob, C. (2024). PRINCIPLES OF ENSURING THE SAFETY OF USING LIFTING CRANES IN CONSTRUCTION-ASSEMBLY WORKS. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 933–939. https://doi.org/10.5281/zenodo.10684936
- 4. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН учитель-стажер. Каршинский инженерноэкономический институт кафедра «Охрана труда и техника безопасности» Республики Узбекистан. (2024). НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ГРУЗОПОДЪЕМНЫХ КРАНОВ В СТРОИТЕЛЬНО-МОНТАЖНЫХ РАБОТАХ. Zenodo. https://doi.org/10.5281/zenodo.10684166
- 5. Muradov Sirojiddin. Mehanatni muhofaza qilishning tashkiliy-psixologik asoslaridagi mavjud muammolar//"Ekologiya, aholi xavfsizligi va mehnat muhofazasining hozirgi kundagi dolzarb masalalari va istiqbollari". 2023. 133-137.
- 6. Muradov Sirojiddin. Mehnat sharoitlari va muhitini "kaizen" usuli yordamida takomillashtirishning innovatsion yechimlari//"Ekologiya, aholi xavfsizligi va mehnat muhofazasining hozirgi kundagi dolzarb masalalari va istiqbollari".2023. 249-253.

- 7. Muradov Sirojiddin. Mehnatni muhofaza qilish sohasida yuk ortish va tushirish ishlaridagi yukchilar uchun ishlarning xavfsizligi kategori va qoidalari tahlili//"Ekologiya, aholi xavfsizligi va mehnat muhofazasining hozirgi kundagi dolzarb masalalari va istiqbollari". 2023. 232-242
- 8. Muradov Sirojiddin. Mehnatni muhofaza qilishning rivojlanish tarixiy bosqichlarini oʻrganish/"Ekologiya, aholi xavfsizligi va mehnat muhofazasining hozirgi kundagi dolzarb masalalari va istiqbollari". 2023. 243-248
- 9. Muradov Sirojiddin. Sanoat korxonalari rahbar va mutaxassislarining mehnat muhofazasi boʻyicha bilimlarini tekshirishni raqamli texnalogiyalar asosida tashkil etishning ahamiyati//"Ekologiya, aholi xavfsizligi va mehnat muhofazasining hozirgi kundagi dolzarb masalalari va istiqbollari". 2023. 146-150
- 10. Muradov Sirojiddin. Xavfli sanoat korxonalarida ishchilarni xavfli gaz va zaxarli moddalar ta'siridan himoya qilishga qaratilgan inovatsion yechimlar//"Ekologiya, aholi xavfsizligi va mehnat muhofazasining hozirgi kundagi dolzarb masalalari va istiqbollari". 2023. 402-405
- 11. Muradov Sirojiddin Husan oʻgʻli. Sanoat korxonalari rahbar va mutaxassislarining mehnat muhofazasi boʻyicha bilimlarini tekshirishni raqamli texnalogiyalar asosida tashkil etishning ahamiyati// Aholi bandligi sohasidagi davlat siyosatining amalga oshirishning dolzarb masalalari. 2023/10/26. 180-183
- 12. Мурадов Сирожиддин. Определение отдыха и отпусков на основании нового трудового кодекса// Aholi bandligi sohasidagi davlat siyosatining amalga oshirishning dolzarb masalalari. 2023/10/26. 17-21
- 13. MURADOV SIROJIDDIN HUSAN OʻGʻLI. Mehnatni muhofaza qilishning rivojlanish tarixiy bosqichlarini oʻrganish// Aholi bandligi sohasidagi davlat siyosatining amalga oshirishning dolzarb masalalari. 2023/10/26. 8-16
- 14. Muradov, S. (2023). ISHLAB CHIQARISHDAGI AVARIYALARNI OʻRGANISH VA TAHLIL QILISH. Educational Research in Universal Sciences, 2(16), 474–477. Retrieved from http://erus.uz/index.php/er/article/view/5015
- 15. Muradov Sirojiddin. Ishlab chiqarishdagi avariyalarni oʻrganish va tahlil qilish// Educational Research in Universal Sciences, 2(16), 474–477.
- 16. Muradov S. ISHLAB CHIQARISHDAGI AVARIYALARNI OʻRGANISH VA TAHLIL QILISH //Educational Research in Universal Sciences. 2023. T. 2. №. 16. C. 474-477.
- 17. Sirojiddin M., Umurzoq E. INNOVATIVE SOLUTIONS FOR IMPROVEMENT OF WORKING CONDITIONS AND ENVIRONMENT THROUGH THE KAIZEN METHOD //International journal of advanced research in education, technology and management. − 2023. − T. 2. − №. 12. − C. 42-47.
- 18. Sultonova, D. N., & Siddiqova, M. A. qizi. (2023). COLOR SCHEME IN THE FORMATION OF THE ARTISTIC ENVIRONMENT OF THE INTERIOR OF MODERN EDUCATIONAL CENTERS. Educational Research in Universal Sciences, 2(14), 109–115. Retrieved from https://erus.uz/index.php/er/article/view/4394
- 19. Sultonova D. N., qizi Siddiqova M. A. COLOR SCHEME IN THE FORMATION OF THE ARTISTIC ENVIRONMENT OF THE INTERIOR OF MODERN EDUCATIONAL

- CENTERS //Educational Research in Universal Sciences. 2023. T. 2. №. 14. C. 109-115.
- 20. Muradov Sirojiddin Husan oʻgʻli, Xakimov Xurshid Hamidulla oʻgʻli, & Siddiqova Madinabonu Asatilla qizi. (2021). NEW INNOVATIVE ENGINEERING SOLUTIONS TO THE PROBLEMS OF SIGNALIZATION AND SECURITY SYSTEMS. European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630), 2, 28-30. Retrieved from http://www.ejlss.indexedresearch.org/index.php/ejlss/article/view/13
- 21. Muradov, S. H. oʻgʻli, & Zayniyev, U. U. oʻgʻli. (2023). PRINCIPLES OF PASSING AND DOCUMENTING INSTRUCTIONS ON SAFETY TECHNIQUES. Educational Research in Universal Sciences, 2(14), 116–119. Retrieved from http://erus.uz/index.php/er/article/view/4395
- 22. Muradov Sirojiddin Husan oʻgʻli, Zayniyev Ulfat Utkir oʻgʻli. PRINCIPLES OF PASSING AND DOCUMENTING INSTRUCTIONS ON SAFETY TECHNIQUES. Educational Research in Universal Sciences. 2023-11
- 23. Sirojiddin M., Umurzoq E. INNOVATIVE SOLUTIONS FOR IMPROVEMENT OF WORKING CONDITIONS AND ENVIRONMENT THROUGH THE KAIZEN METHOD //International journal of advanced research in education, technology and management. − 2023. T. 2. № 12. C. 42-47.
- 24. Muradov Sirojiddin; Egamberdiyev Umurzoq. INNOVATIVE SOLUTIONS FOR IMPROVEMENT OF WORKING CONDITIONS AND ENVIRONMENT THROUGH THE KAIZEN METHOD//International journal of advanced research in education, technology and management. − 2023. − T. 2. − №. 12. − C. 42-47.
- 25. Husan oʻgʻli M. S., Hamidulla oʻgʻli X. X. Siddiqova Madinabonu Asatilla qizi. NEW INNOVATIVE ENGINEERING SOLUTIONS TO THE PROBLEMS OF SIGNALIZATION AND SECURITY SYSTEMS //European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630). 2021. T. 2. C. 28-30.
- 26. Husan oʻgʻli M. S., Shavkat oʻgʻli E. D. INNOVATIVE SOLUTIONS TO PROTEC T WORKERS FROM DANGEROUS GAS AND TOXIC SUBSTANCES IN HAZARDOUS INDUSTRY ENTERPRISES //Educational Research in Universal Sciences. 2023. C. 11-17.
- 27. Muradov , S. H. oʻgʻli, & Egamov , D. S. oʻgʻli. (2023). INNOVATIVE SOLUTIONS TO PROTEC T WORKERS FROM DANGEROUS GAS AND TOXIC SUBSTANCES IN HAZARDOUS INDUSTRY ENTERPRISES. Educational Research in Universal Sciences, 2(14), 340–342. Retrieved from http://erus.uz/index.php/er/article/view/4443
- 28. O'G E. L. A. A. et al. PHYSIOLOGICAL AND HYGIENE BASIS OF HUMAN LABOR ACTIVITY //International journal of advanced research in education, technology and management. -2023. T. 2. No. 11.
- 29. MURADOV SIROJIDDIN HUSAN OʻGʻLI; ESHPOʻLATOV AZIZBEK ADHAM OʻGʻLI. PHYSIOLOGICAL AND HYGIENE BASIS OF HUMAN LABOR ACTIVITY// International journal of advanced research in education, technology and management. 2023. 266-273.

- 30. Rakhimov, O. D., and S. H. Muradov. "Digitalization of Instructions on Labor Protection and Safety Techniques." European journal of life safety and stability (EJLSS) 24 (2022): 80-86.
- 31. O.D. Rakhimov, Muradov S.H. Digitalization of Instructions on Labor Protection and Safety Techniques. // European journal of life safety and stability (EJLSS). 2022. №24. P.80-86.
- 32. O'G'LI M. S. H. ANALYSIS OF "MEASURES TO ENSURE OCCUPATIONAL SAFETY IN THE FIELD OF CARGO TRANSPORTATION AND LOADING."

 //International journal of advanced research in education, technology and management. 2023. T. 2. № 9.
- 33. MURADOV SIROJIDDIN HUSAN OʻGʻLI. ANALYSIS OF "MEASURES TO ENSURE OCCUPATIONAL SAFETY IN THE FIELD OF CARGO TRANSPORTATION AND LOADING."// INTERNATIONAL JOURNAL OF ADVANCED RESEARCH IN EDUCATION, TECHNOLOGY AND MANAGEMENT. Vol. 2 No. 9 (2023). 127-133
- 34. ЎҒЛИ Р. Х. Ф., СИРОЖИДДИН М. ИЗУЧЕНИЯ УСЛОВИЯ ТРУДА В КОМПАНИИ ЕВРОПЫ. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН //International journal of advanced research in education, technology and management. 2023. Т. 2. №. 10.
- 35. ЎҒЛИ, РАЖАБОВ ХУРШИД ФАХРИДДИН, and МУРАДОВ СИРОЖИДДИН. "ИЗУЧЕНИЯ УСЛОВИЯ ТРУДА В КОМПАНИИ ЕВРОПЫ. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН." International journal of advanced research in education, technology and management 2.10 (2023).
- 36. ЎҒЛИ, Р. Х. Ф., & СИРОЖИДДИН, М. (2023). ИЗУЧЕНИЯ УСЛОВИЯ ТРУДА В КОМПАНИИ ЕВРОПЫ. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН. International journal of advanced research in education, technology and management, 2(10).
- 37. Rayimkulov A., Murodov S. Some Issues of Safety in the Use of Tower Cranes Used in Construction Projects //JournalNX. C. 301-308.
- 38. Rayimkulov A., Murodov S. Some Issues of Safety in the Use of Tower Cranes Used in Construction Projects //JournalNX. C. 301-308.
- 39. Мурадов, Сирожиддин. "ПРОБЛЕМЫ ТУШЕНИЯ ПОЖАРОВ КЛАССА Е ЛИЧНЫМ СОСТАВОМ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ В МИРЕ." International journal of advanced research in education, technology and management 2.5 (2023).
- 40. Мурадов С. ПРОБЛЕМЫ ТУШЕНИЯ ПОЖАРОВ КЛАССА Е ЛИЧНЫМ СОСТАВОМ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ В МИРЕ //International journal of advanced research in education, technology and management. 2023. Т. 2. №. 5.
- 41. Мурадов, С. (2023). ПРОБЛЕМЫ ТУШЕНИЯ ПОЖАРОВ КЛАССА Е ЛИЧНЫМ СОСТАВОМ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ В МИРЕ. International journal of advanced research in education, technology and management, 2(5).
- 42. Raximov O.D, Muradov S.H. SANOAT KORXONALARI RAHBARI VA MUTAXASSISLARINI MEHNAT MUHOFAZASI BOʻYICHA OʻQITISH VA BILIMLARINI SINOVDAN OʻTKAZISHNI RAQAMLASHTIRISH. MONOGRAFIYA.2023.1-96
- 43. Raximov O.D, Muradov S.H. SANOAT KORXONALARI RAHBARI VA MUTAXASSISLARINI MEHNAT MUHOFAZASI BOʻYICHA OʻQITISH VA

- BILIMLARINI SINOVDAN OʻTKAZISHNI RAQAMLASHTIRISH// INTELLEKT. MONOGRAFIYA.2023
- 44. Dustkabilovich, R. O. ., & o`g`li, M. S. H. . (2021). Innovative Technologies in Teachingdirectors and Specialists of Industrial Enterprises on "Labor Protection". European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630), 80-85. Retrieved from http://ejlss.indexedresearch.org/index.php/ejlss/article/view/3
- 45. Rakhimov Oktyabr Dustkabilovich; Muradov Sirojiddin Husan o`g`li. Innovative Technologies in Teachingdirectors and Specialists of Industrial Enterprises on "Labor Protection"// European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630), 2021/12/29. 80-85.
- 46. Muradov S.H; Safarov Sh. Oʻ. MEHNAT SHAROITLARI VA MUHITINI "KAIZEN" USULI YORDAMIDA TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YECHIMLARI// PAXTA TOZALASH, TOʻQIMACHILIK VA YENGIL SANOAT SOHALARINING TEXNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH. 2023. 90-92
- 47. СИРОЖИДДИН МУРАДОВ. ИЗУЧЕНИЯ ОХРАНА ТРУДЫ НА ПРОИЗВОДСТВЕ КОРЕИ// ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАРИЛЦАА СУДЛАЛ. 2023. 242-247
- 48. Muradov Sirojiddin Husan ugli; Odilov Muzaffar. MAIN INDICATORS OF LABOR PROTECTION MEASURES EFFICIENCY// INTERNATIONAL JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCHERS0 2023. 201-206
- 49. Sultonova D. N., qizi Siddiqova M. A. COLOR SCHEME IN THE FORMATION OF THE ARTISTIC ENVIRONMENT OF THE INTERIOR OF MODERN EDUCATIONAL CENTERS //Educational Research in Universal Sciences. − 2023. − T. 2. − №. 14. − C. 109-115.
- 50. Maxmayusufovich E. L. PRIMARY CONCEPTS ABOUT EARTHQUAKES AND THEM ENSURING THE SAFETY OF THE PUBLIC WHEN IT HAPPENS //International journal of advanced research in education, technology and management. − 2023. − T. 2. − №. 10.
- 51. Эшмухамедов Л. М. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В ОБЛАСТИ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ И ЛИКВИДАЦИИ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ //Вестник науки и образования. 2022. №. 6-2 (126). С. 24-27.
- 52. Эшмухамедов Л. М. ОХРАНА ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИИ //МОЛОДЕЖЬ. НАУКА. БУДУЩЕЕ. 2022. С. 160-164.
- 53. Eshmuhamedov L. M. 21-ASR PEDAGOGIKASI: O 'QITISHNING INNOVATSION USULLARI //Educational Research in Universal Sciences. − 2023. − T. 2. − №. 14. − C. 372-376.
- 54. Maxmayusufovich E. L. ORGANIZE LABOR PROTECTION IN ENTERPRISES //International journal of advanced research in education, technology and management. 2023. T. 2. №. 11.
- 55. Eshmukhamedov L. M. IMPROVING THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF PREVENTION AND LIMITATION OF EMERGENCY SITUATIONS //International journal of advanced research in education, technology and management. − 2023. − T. 2. − № 9.

- 56. Эшмухамидов Л. М. ТЕХНОСФЕРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ЧЕЛОВЕКА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ //International journal of advanced research in education, technology and management. 2023. Т. 2. №. 6.
- 57. Eshmuxamedov L. M. et al. LABOR PROTECTION IMPROVE WORKING CONDITIONS, INCREASE EMPLOYEES'PRODUCTIVITY, IMPLEMENTATION OF REST REGIME //Educational Research in Universal Sciences. 2023. T. 2. №. 3. C. 1161-1166.
- 58. Otabek M. et al. Dynamics And Stability Of A Composite Feed Cylinder In The Feeding Area Of Rotor Spinning Machines //Journal of Pharmaceutical Negative Results. 2023. C. 1152-1157.
- 59. Рахимов О. Д., Эшмухамедов Л. М., Ашурова Л. МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМНИ РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА ТАШКИЛ ЭТИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ: Рахимов Октябр Дусткабилович, Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти "Экология ва меҳнат муҳофазаси" кафедраси профессори Эшмуҳамедов Латиф Маҳмаюсуфович, Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти "Экология ва меҳнат муҳофазаси" кафедраси ассистенти Ашурова Лайло, Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти "Экология ва меҳнат муҳофазаси" кафедраси ассистенти //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. − 2022. − №. 6.
- 60. Рахимов О. Д., Эшмухамедов Л. М. ЧЕТ ЭЛ ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА ТАЪЛИМ СИФАТИНИ БАХОЛАШ //INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING. -2022. T. 1. №. 6. С. 68-76.
- 61. Эшмухамедов Л. М. ВЕСТНИК НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ //ВЕСТНИК НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ Учредители: Олимп. С. 24-27.
- 62. Джураев Б. Х. ЭВАКУАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ НА ОБЪЕКТАХ МАССОВОГО ПРЕБЫВАНИЯ ЛЮДЕЙ ПРИ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЯХ //Проблемы науки. 2023. С. 27.
- 63. Khudaynazarovich J. B. CORRECT CONDUCT OF THE POPULATION IN EMERGENCY SITUATIONS //International journal of advanced research in education, technology and management. 2023. T. 2. №. 9.
- 64. Жураев Б. Х. МЕТОДЫ И СРЕДСТВА ПОДГОТОВКИ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ОБЪЕКТОВ К ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ //Вестник науки и образования. 2022. №. 6-2 (126). С. 20-24.
- 65. Khudaynazarovich J. B. CORRECT CONDUCT OF THE POPULATION IN EMERGENCY SITUATIONS //International journal of advanced research in education, technology and management. -2023. T. 2. No. 9.
- 66. Khudainazarovich D. J. B. WORK AS THE MAIN CATEGORY OF ERGONOMICS //International journal of advanced research in education, technology and management. 2023. T. 2. № 5.
- 67. Khudaynazarovich J. B. RESEARCH OF OCCUPATIONAL SAFETY PROBLEMS OF WORKERS IN AGRICULTURAL INDUSTRIES RESEARCH OF PROBLEMS OF

- LABOR PROTECTION OF WORKERS IN AGRICULTURAL INDUSTRIES //Multidisciplinary and Multidimensional Journal. − 2023. − T. 2. − №. 5. − C. 60-71.
- 68. Норбаев Эшкуват Курбанович, Хужакулов, Абдулазиз Хаким Угли, "Доля затрат на эксплуатацию техники для подготовки кормов" Life Sciences and Agriculture Страницы. 2020.- 21-24
- 69. Parakhat Berdimuratov, Bakhtiyar Shaymardanov, Dilshod Ruziyev, Abdulaziz Khujakulov, Irina Gorlova and Ohunjon Usarov "Seeder of exact seeding of seeds of cotton on the crest with drip irrigation" E3S Web of Conferences 264, 04044 (2021)
- 70. Oktabr Dustkabilovich Raximov, Abdulaziz Xakim Ugli Xujakulov, Baxrom Xusanovich Shomurotov, Dilrabo Oktabrovna Raximova. Неиспользуемые возможности: дистанционного образования в Узбекистане. Научный журнал. 2021.- Страницы 72-75.
- 71. Abdulaziz Xakim OʻGʻLi Xujaqulov. Muhandislik ta'lim yoʻnalishi talabalarini kasbiy tanlovga ta'sir etuvchi omillar. Science and Education. 2023.- Страницы 493-496
- 72. А.Х.Хужакулов.Значение инновационных технологий в организации самостоятельной работы студентов в системе высшего образования. Вестник науки. 2023.- Страницы 113-117
- 73. Xujaqulov Abdulaziz Xakim oʻgʻli. Muhandislik yoʻnalishi talabalaring umumkasbiy tayyorgarligiga qoʻyilgan talablar. Prospects and main trends in modern science 2023.-Страницы 60-63
- 74. Xujaqulov Abdulaziz Xakim oʻgʻli. Umumkasbiy fanlarni oʻqitish orqali talabalar tomonidan shakllanadigan tadqiqotchilik qobiliyatlari. 2023.- Страницы 321-326
- 75. Ж.У.Шоназаров, А.Х.Хужакулов.Творческая и инновационная деятельность будущего преподавателя и способы достижения профессиональных навыков. 2020.-Страницы 55-60
- 76. Rakhimov Oktyabr Dustkabilovich, Manzarov Yusufjon Khurramovich, Keldiyarova Malika, Hudjakulov Abdulaziz Hakim Ugli. Modern lectures and methods of organizing problematic lectures. Проблемы науки 2020.- Страницы 46-49.
- 77. Husanovich S. B., Ravshanovich B. Z., Laylo A. ANALYSIS OF DEVELOPMENTAL EDUCATION MODELS //Проблемы науки. 2020. №. 11 (59). С. 86-90.
- 78. Rakhimov O. et al. Methodology for using forsight technology in training future ecologists in Uzbekistan //E3S Web of Conferences. EDP Sciences, 2023. T. 462. C. 03048.
- 79. Laylo A. ISHLAB CHQARISH XONALARI HAVOSINI OPTIMALLASHTIRISH UCHUN KONDITSIONER USKUNASINING ISHINI QIYOSIY TAHLIL QILISH VA UNI MODELLASHTIRISH //Sanoatda raqamli texnologiyalar/Цифровые технологии в промышленности. 2023. Т. 1. №. 1. С. 184-192.
- 80. Rakhimov O. D., Ashurova L. THE MAIN FACTORS AND CRITERIA OF QUALITY EDUCATION //GOLDEN BRAIN. 2023. T. 1. №. 31. C. 163-169.
- 81. Rakhimov O. et al. Methodology for using forsight technology in training future ecologists in Uzbekistan //E3S Web of Conferences. EDP Sciences, 2023. T. 462. C. 03048.

- 82. Ashurova L. ON THE TECHNOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND CREATIVE ACTIVITY IN STUDENTS //Innovative Development in Educational Activities. 2023. T. 2. №. 23. C. 294-298.
- 83. Ashurova L. METHODOLOGY OF USING TELECOMMUNICATION STUDY PROJECTS IN INDEPENDENT EDUCATION //Educational Research in Universal Sciences. 2023. T. 2. №. 17. C. 135-140.
- 84. Рахимов О. Д., Эшмухамедов Л. М., Ашурова Л. МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМНИ РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА ТАШКИЛ ЭТИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ: Рахимов Октябр Дусткабилович, Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти "Экология ва меҳнат муҳофазаси" кафедраси профессори Эшмуҳамедов Латиф Маҳмаюсуфович, Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти "Экология ва меҳнат муҳофазаси" кафедраси ассистенти Ашурова Лайло, Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти "Экология ва меҳнат муҳофазаси" кафедраси ассистенти //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. 2022. №. 6.
- 85. Rakhimov O. et al. Methodology for using forsight technology in training future ecologists in Uzbekistan //E3S Web of Conferences. EDP Sciences, 2023. T. 462. C. 03048.
- 86. Rakhimov O. D., Kh M. Y., Ashurova L. Initial foresight studies in the higher education system of Uzbekistan //Modern education (Uzbekistan). − 2021. − №. 4. − C. 101.
- 87. Dustkobilovich R. O., Laylo A. Types of modern lectures in higher education, technology of their design and organization //Проблемы современной науки и образования. 2020. №. 12-1 (157). С. 41-46.